De spuitvrije zone binnen de omgevingsplanactiviteit en vergunningvrije bouwactiviteiten

Hans Barendregt en Marloes Hulzink

8 oktober 2026

Gewasbeschermingsmiddelen
Wat is het probleem?

Glyfosaat bij de buren: Noord-Hollanders bezorgd over bestrijdingsmiddelen

23 november 2024, 06.30 uur · Aangepast 25 november 2024, 16.57 uur
Door: Trix Pieterse · Foto: NH Media - aangeleverd

Hulp bij lezen

In heel Noord-Holland verkennen buren van telers hun opties om bestrijdingsmiddelen buiten de deur te houden. Ze maken zich zorgen over hun gezondheid, maar krijgen vaak nul op het rekest van de overheid. Wat kun je beginnen als glyfosaat, onder meer bekend onder de (merk)naam Roundup, door je woning heen waait?

Provinciale Staten willen onderzoek naar verbod op landbouwgif

5 november 2024 om 16:00 • Aangepast 14 oktober 2025 om 03:01

NOS Nieuws • Dinsdag 26 november 2024, 16:42

Spuitvrije zones of helemaal verbieden: lelieteelt onder vuur

Hoe dicht bij woningbouw mag een boer bestrijdingsmiddelen spuiten? Het is een vraag die steeds vaker voor conflict zorgt, vooral in de lelieteelt. Omwonenden dagen lelietelers voor de rechter om het spuiten van bestrijdingsmiddelen te voorkomen. Minister Wiersma van Landbouw schrijft nu aan de Tweede Kamer dat ze onderzoek laat doen naar spuitvrije zones bij woningbouw naast landbouwgrond.

https://pointer.kro-ncrv.nl/conflict-om-de-lelieteelt

Gewasbeschermingsmiddelen
Wat is het probleem?

“De relatie tussen blootstelling aan chemische stoffen, inclusief gewasbeschermingsmiddelen, en neurodegeneratieve aandoeningen is plausibel”, aldus het RIVM.

Mogelijke aandoeningen:

- Parkinson
- ALS
- Alzheimer
- Diverse kankersoorten
- Diverse neurologische aandoeningen bij (ongeboren) kinderen

-

Gewasbeschermingsmiddelen
Wat is het probleem?

- Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen kan op alle agrarisch bestemde gronden voorkomen. Denk aan teelt van mais, aardappelen en lelies;

- Ook biologische gewasbeschermingsmiddelen kunnen schadelijk zijn voor de gezondheid, zoals lambda-cyhalothrin en paraffine oliën;

- De blootstelling aan gewasbeschermingsmiddelen vindt niet alleen plaats tijdens het vernevelen, maar kan ook daarna nog plaatsvinden door contact met (huis)stof.

- Wat is een veilige afstand?

Spuitvrije zones

Omgevingsdienst **Rivierenland**

Home | Direct regelen | Actueel | Vind informatie over | Werken bij

Wat is een spuitzone?

Een spuitzone is de ruimte rondom landbouwgrond waar gewassen met gewasbeschermingsmiddelen mogen worden bespoten en de plek waar mensen (voor langere tijd) verblijven. Bij het spuiten kan het gebeuren dat gewasbeschermingsmiddelen onbedoeld in de lucht of op de grond terechtkomen. Dit wordt ook wel een drift genoemd. Om risico's voor de gezondheid te voorkomen is het nodig een spuitzone te hebben.

50 meter afstand

In de praktijk wordt 50 meter als afstand voor een spuitzone gebruikt. Deze afstand is niet vastgelegd in de wet. De hoogste rechter in Nederland (Raad van State) heeft zich uitgesproken over spuitzones. Volgens deze uitspraken wordt een afstand van 50 meter als veilig beschouwd voor een spuitzone. Op dit moment is er geen methode of model die bewijst dat een kortere afstand dan 50 meter veilig is. Daarom wordt in de praktijk 50 meter als afstand gebruikt.

Spuitvrije zones

- Begrip spuitzones (of feitelijk, spuitvrije zones) is in rechtspraak ontwikkeld.
- Dus geen specifieke regelgeving in ruimtelijk spoor. Let wel: ook ontwikkelingen in civielrechtelijke (privaatrechtelijk) spoor.
- Doet zich voor wanneer er nieuwe gevoelige functies worden ontwikkeld; functies waar mensen langdurig verblijven. Onder andere bij woningen, kantoren en scholen.
- Onder de te beschermen gevoelige functies vallen ook tuinen.
- Ook het omzetten van een bedrijfswoning naar een “ gewone” burgerwoning is een nieuwe ontwikkeling.
- Bestaande situaties: als op grond van het omgevingsplan de teelt van gewassen (bollen) planologisch is toegelaten ondanks dichtbij gelegen woonbestemming, dan kan niet worden gehandhaafd op grond van het omgevingsplan.

Spuitvrije zones

ECLI:NL:RVS:2025:4134, 27 augustus 2025

- Vaste rechtspraak is dat er geen wettelijke bepalingen over de minimaal aan te houden afstanden bestaan tussen gronden waarop gewassen worden geteeld en nabijgelegen woningen en tuinen (zie bijvoorbeeld de uitspraak van 29 maart 2017, ECLI:NL:RVS:2017:868). In het algemeen wordt een afstand van 50 m als spuitvrije zone tussen gevoelige functies en agrarische bedrijvigheid, waarbij gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt, niet onredelijk geacht (zie onder meer de uitspraak van de Afdeling van 18 maart 2020, ECLI:NL:RVS:2020:804)
- Dit betekent niet dat een kortere afstand in een bepaalde situatie niet redelijk zou kunnen zijn, maar aan het hanteren van een kortere afstand dient een deugdelijke motivering ten grondslag te worden gelegd (zie onder meer de uitspraak van de Afdeling van 16 november 2022, ECLI:NL:RVS:2022:3303)

Spuitvrije zones

ECLI:NL:RVS:2026:2772, 13 mei 2026 (1)

- 5.2. Vaste rechtspraak is dat er geen wettelijke bepalingen over de minimaal aan te houden afstanden bestaan tussen gronden waarop gewassen worden geteeld en nabijgelegen woningen en tuinen (zie bijvoorbeeld de uitspraak van 29 maart 2017, ECLI:NL:RVS:2017:868). In het algemeen wordt een afstand van 50 m als spuitvrije zone tussen gevoelige functies en agrarische bedrijvigheid, waarbij gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt, niet onredelijk geacht (zie onder meer de uitspraak van de Afdeling van 18 maart 2020, ECLI:NL:RVS:2020:804). Dit betekent niet dat een kortere afstand in een bepaalde situatie niet redelijk zou kunnen zijn, maar aan het hanteren van een kortere afstand moet een goede motivering ten grondslag worden gelegd (zie onder meer de uitspraak van de Afdeling van 16 november 2022, ECLI:NL:RVS:2022:3303).

Spuitvrije zones

ECLI:NL:RVS:2026:2772, 13 mei 2026 – (2) vervolg

- 5.3. De raad heeft niet goed gemotiveerd dat het bestemmingsplan onaanvaardbare gezondheidsrisico's door gewasbeschermingsmiddelen uitsluit. De raad is bij de vaststelling van het bestemmingsplan namelijk ten onrechte niet uitgegaan van de maximale planologische mogelijkheden. Weliswaar worden er op de agrarische percelen van [appellante sub 3] en anderen op dit moment geen gewasbeschermingsmiddelen gebruikt, maar het bestemmingsplan "Buitengebied Bergeijk 2011" sluit dit niet uit. In dit geval is de afstand tussen de woonbestemmingen op een aantal percelen in het plangebied en de agrarische percelen van [appellante sub 3] en anderen korter dan 50 m, namelijk 0 m. Een kortere afstand dan 50 m kan slechts worden gehanteerd als een zorgvuldig op de locatie toegesneden onderzoek daartoe aanleiding geeft. De voorwaardelijke verplichting van artikel 10.4.2 van de planregels dat het gebruik van woningen uitsluitend is toegestaan als bij de aanduiding "Groen - afschermende haag" een in dat artikel genoemde haag is ingericht, is dan ook onvoldoende. Dit betekent dat het besluit in strijd met de artikelen 3:2 en 3:46 van de Awb is genomen.

Spuitvrije zones

ECLI:NL:GHSHE:2025:2043, 22 juli 2025

- Onder deze omstandigheden geldt voor [appellante] een verhoogde zorgvuldigheidsnorm met het oog op de belangen van de omwonenden die zich bevinden in de directe nabijheid van zijn teeltlocatie waar hij met de hier aan de orde zijnde gewasbeschermingsmiddelen wil gaan werken in de omvang die nodig is voor de lelieteelt. Daar komt bij dat deze zorgvuldigheidsnorm aansluit bij doel en strekking van artikel 12 van Richtlijn 2009/128/EG welke is kwetsbare groepen zoals zwangere vrouwen, vrouwen die borstvoeding geven, ongeboren kinderen, zuigelingen en kinderen en ouderen die in of in de nabijheid van spuitlocaties vertoeven te beschermen tegen blootstelling aan gewasbeschermingsmiddelen. Die verhoogde zorgvuldigheidsnorm brengt voor [appellante] in de omstandigheden van zijn geval, zoals hiervoor beschreven, mee dat hij zich onthoudt van het gebruik van de beoogde gewasbeschermingsmiddelen voor de lelieteelt in de nabijheid van de omwonenden. Onder ‘nabijheid’ moet in dit geval worden verstaan **‘ten minste 250 meter**’ gelet op de resultaten van het OBO. Uit productie 2 van de omwonenden (kadastrale kaart) en productie G2 van [appellante] (perceel en afstanden tot omwonenden) volgt dat gelet op de beperkte afmetingen van het perceel van [appellante] lelieteelt dan niet mogelijk is

Spuitvrije zones

ECLI:NL:RVS:2026:5568, 18 september 2026 - 1

- De voorzieningenrechter overweegt dat de raad het individuele belang van [verzoeker] bij het behoud van een agrarisch perceel zonder spuitvrije zone gemotiveerd heeft afgewogen tegen het maatschappelijke belang bij woningbouw. Naar het voorlopig oordeel van de voorzieningenrechter heeft de raad het maatschappelijke belang bij woningbouw zwaarder mogen laten wegen. Daarbij neemt de voorzieningenrechter in aanmerking dat de raad zich, onder verwijzing naar de uitspraak van de Afdeling van 6 november 2024, ECLI:NL:RVS:2024:4506, onder 4.2, op het standpunt heeft mogen stellen dat de gevolgen van de spuitvrije zone voor het agrarische perceel van [verzoeker] niet onevenredig zullen zijn. [verzoeker] heeft immers op de zitting bevestigd dat zijn agrarisch perceel ten tijde van de vaststelling van het wijzigingsbesluit alleen hobbymatig werd gebruikt. Daarnaast heeft [verzoeker] niet aannemelijk gemaakt dat er destijds chemische gewasbeschermingsmiddelen werden gebruikt op het perceel. Ook heeft hij geen stukken overgelegd waaruit volgt dat zijn voornemen om het perceel te verpachten ten tijde van de vaststelling van het wijzigingsbesluit concreet was.

Spuitvrije zones

ECLI:NL:RVS:2026:5568, 18 september 2026 – 2 vervolg

- Wat de eventueel nadelige invloed van het wijzigingsbesluit op de waarde van het perceel van [verzoeker] betreft, bestaat naar het voorlopig oordeel van de voorzieningenrechter geen aanleiding voor de verwachting dat die waardevermindering zo groot zal zijn dat de raad bij de afweging van de belangen hieraan een groter gewicht had moeten toekennen dan hij heeft gedaan. Voor een eventuele tegemoetkoming in de vorm van nadeelcompensatie staat een aparte procedure open.

Spuitvrije zones

ECLI:NL:RBMNE:2026:3907, 02 juli 2026 (1)

- 14. Uit vaste rechtspraak van de Afdeling volgt dat in het algemeen een afstand van 50 meter tussen gevoelige functies en agrarische gronden waarop gewasbeschermingsmiddelen worden toegepast, niet onredelijk wordt geacht.3 Het college heeft in de bezwaarfase onderkent dat units 1 en 16 zich binnen de spuitzones van de aangrenzende agrarische percelen van eisers bevinden. Om die reden heeft het college het primaire besluit II genomen, waarmee een gewijzigde tekening aan de omgevingsvergunning is toegevoegd. Op die tekening is bij units 1 en 16 het woord ‘opslag’ vermeld, zodat het niet is toegestaan dat deze units gebruikt worden voor het verblijf van personen. Bij nader inzien vond het college de keuze voor een tweede primaire besluit minder wenselijk, omdat dit besluit inhoudelijk een reactie is op het ingestelde bezwaar van eisers, maar geen onderdeel uitmaakt van het bestreden besluit I. Daarom heeft het college het primaire besluit II weer ingetrokken en alsnog met het bestreden besluit II het in rechtsoverweging 13 genoemde voorschrift aan de omgevingsvergunning verbonden. Het bestreden besluit II maakt wel, zoals eerder vermeld, op grond van artikel 6:19 van de Awb van rechtswege onderdeel uit van de onderhavige beroepsprocedure tegen het bestreden besluit I

Spuitvrije zones

ECLI:NL:RBMNE:2026:3907, 02 juli 2026 – (2) vervolg

- 23. Uit de inrichtingstekening bij de aanvraag maakt de voorzieningenrechter op dat de gronden bij de woonunits worden ingericht als een tuin. Op tekening is de aanduiding ‘groene ontwikkeling’ vermeld en is onder meer voorzien in een grasveld en een haag. Dit grasveld is volgens eisers gelegen binnen 50 meter tot de perceelsgrens en bevindt zich dus gedeeltelijk binnen de spuitzone. Het college betwist dat niet. Zoals de Afdeling heeft overwogen is een tuin bij een woning een voor gewasbeschermingsmiddelen gevoelige functie. Omdat de woonunits relatief klein zijn acht de voorzieningenrechter het aannemelijk dat de bewoners vanaf het voorjaar tot het najaar regelmatig gebruik zullen maken van de tuin. Zij zullen geregeld buiten zitten om bijvoorbeeld te recreëren en te eten. Het is precies de periode waarin agrariërs gewasbeschermingsmiddelen op hun gewassen toepassen en waarin het, gelet op mogelijke gezondheidsrisico’s, van belang is dat er geen gevoelige functies binnen de spuitzone zijn. Omdat het bouwplan in zoverre een gevoelige functie mogelijk maakt op een kortere afstand dan 50 meter van gronden waarop gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt, bevat het bestreden besluit I een gebrek

Spuitvrije zones

Concluderend:

- Een spuitvrijezone moet worden opgenomen in het omgevingsplan. Daarin zijn regels opgenomen die nodig zijn met het oog op een evenwichtige toedeling van functies aan locaties.
- Daarbij is de gemeente verplicht om in ieder geval rekening te houden met het belang van het beschermen van de gezondheid (art. 2.1 lid 4 Ow).
- De gemeente heeft de mogelijkheid om in het Omgevingsplan regels op te nemen met betrekking tot spuitvrije zones, hoeveelheid toe te passen bestrijdingsmiddelen, soort bestrijdingsmiddelen (bijvoorbeeld alle laag-risico middelen) of soorten gewassen (bijvoorbeeld verbod op lelieteelt, bollenteelt of pootaardappelen).
- Dit kan niet met (alleen) een Bopa.

Spuitvrije zones

Met als aandachtspunten:

- Hoewel de exacte wettelijke kaders niet altijd eenduidig zijn, worden in de jurisprudentie en planologische praktijk regelmatig minimale afstanden van 50 tot 250 meter niet onredelijk geacht, afhankelijk van het type teelt en toepassing.
- Afstanden verkleinen met enkele verwijzing in de plantoelichting naar een beukenhaag, natuurstrook, windrichting en spuittechnieken is in ieder geval onvoldoende (ABRvS 8 mei 2024, ECLINL:RVS:2024:1973, r.o. 9.2)
- Die afstand kan wel worden verkleind met een deugdelijke motivering gebaseerd op een op de locatie toegesneden onderzoek, alleen is er nog geen juridisch geaccepteerde onderzoeksmethode …...
- Tot op heden schiet de Raad van State dit soort onderbouwingen/onderzoeken vrijwel altijd af, omdat onvoldoende hard gemaakt kan worden dat alle belangen evenwichtig zijn afgewogen.
  - PRI 2015 → ABRvS 16 december 2020, ECLI:NL:RVS:2020:3018
  - EFSA-model → ABRvS 19 oktober 2022, ECLI:NL:RVS:2022:3023

Spuitvrije zones – Nieuw rekenmodel

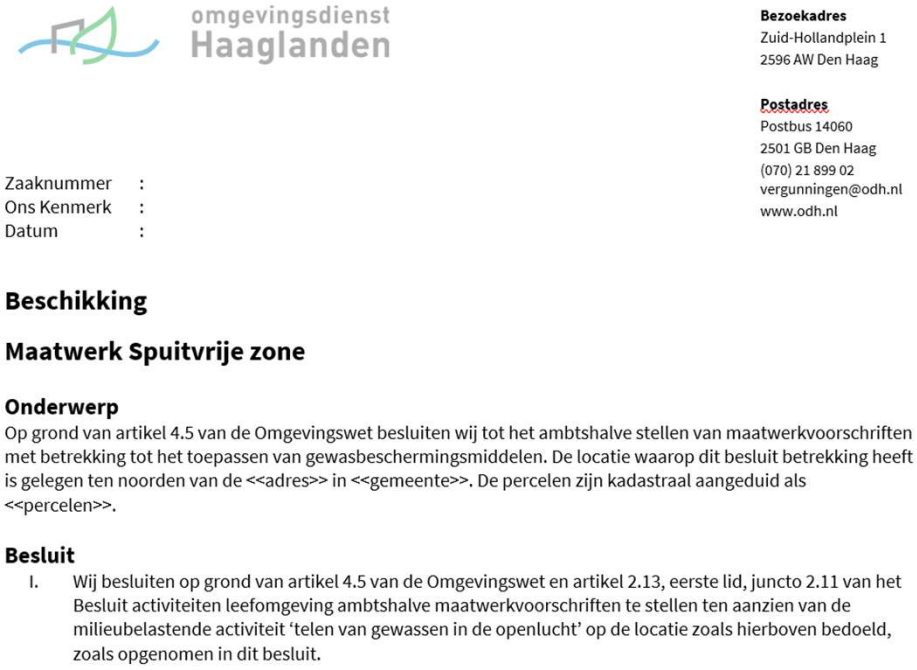
In opdracht van het ministerie kwamen het RIVM en de WUR deze zomer dan eindelijk met de eerste opzet om tot een rekenmodel te komen. In dit rekenmodel zou een bepaalde afstand wetenschappelijk onderbouwd kunnen worden. Helaas heeft de staatssecretaris besloten niet verder te gaan met dit rekenmodel.

Spuitvrije zones

En nu?

- Sommige gemeenten werken met maatwerkvoorschriften of met overeenkomsten.
- Juridisch niet houdbaar indien er rechtsbeschermingsmiddelen ingezet wordt.
- Let op nadeelcompensatie!

omgevingsdienst Haaglanden

Bezoekadres
Zuid-Hollandplein 1
2596 AW Den Haag

Postadres
Postbus 14060
2501 GB Den Haag
(070) 21 899 02
vergunningen@odh.nl
www.odh.nl

Zaaknummer :
Ons Kenmerk :
Datum :

Beschikking

Maatwerk Spuitvrije zone

Onderwerp
Op grond van artikel 4.5 van de Omgevingswet besluiten wij tot het ambtshalve stellen van maatwerkvoorschriften met betrekking tot het toepassen van gewasbeschermingsmiddelen. De locatie waarop dit besluit betrekking heeft is gelegen ten noorden van de <<adres>> in <<gemeente>>. De percelen zijn kadastraal aangeduid als <<percelen>>.

Besluit
I. Wij besluiten op grond van artikel 4.5 van de Omgevingswet en artikel 2.13, eerste lid, juncto 2.11 van het Besluit activiteiten leefomgeving ambtshalve maatwerkvoorschriften te stellen ten aanzien van de milieubelastende activiteit 'telen van gewassen in de openlucht' op de locatie zoals hierboven bedoeld, zoals opgenomen in dit besluit.

En een komende wijziging voor mantelzorg- en familiewoning

Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening

Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

DG Openbaar Bestuur & Democr Rechtsstaat
DGOBDR-CZW-Wetgev.
Wonen & Leefomgeving

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Ons kenmerk
2025-0000692004

Datum 19 december 2025
Betreft Ontwerpbesluit tot wijziging van het Besluit bouwwerken leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving, het Besluit toegelaten instellingen volkshuisvesting 2015 en het Omgevingsbesluit in verband met de versterking van de regie op de volkshuisvesting (Besluit versterking regie volkshuisvesting)

WIJ WILLEM-ALEXANDER,
BIJ DE GRATIE GODS,
KONING DER NEDERLANDEN,
PRINS VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

Besluit van

houdende wijziging van het Besluit bouwwerken leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving, het Besluit toegelaten instellingen volkshuisvesting 2015 en het Omgevingsbesluit in verband met de versterking van de regie op de volkshuisvesting (Besluit versterking regie volkshuisvesting)
[KetenID WG 25231]

NOS Nieuws Sport Live

NOS Nieuws • Donderdag 13 februari 2025, 10:00

Minister Keijzer wil dat extra familiewoning op erf makkelijker wordt

Minister Keijzer van Volkshuisvesting wil dat het makkelijker wordt om op een erf een woning bij te bouwen, met de bedoeling om daar kinderen of ouders te laten wonen. Dat voornemen had ze al eerder bekendgemaakt, maar ze dient vandaag een wetsvoorstel in waarvan het een onderdeel is.

De vergunningvrije mantelzorg- en familiewoning

Artikel 2.21b (huisvesting in verband met mantelzorg en huisvesting van familieleden)

In deze afdeling wordt verstaan onder:

a. huisvesting in verband met mantelzorg: huisvesting in of bij een woning van een huishouden, van wie ten minste één persoon:
   i. intensieve zorg of ondersteuning verleent of ontvangt aan respectievelijk een bewoner van de woning en
   ii. die zorg of ondersteuning niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt geboden, ten behoeve van zelfredzaamheid of participatie, rechtstreeks voortvloeiend uit sociale relatie van die persoon met de bewoner, die de gebruikelijke hulp van huisgenoten voor elkaar overstijgt

b. huisvesting van familieleden: huisvesting in of bij een woning van een huishouden, van wie ten minste één persoon:
   i. in een eerste graad bloedverwantschap staat tot een bewoner van de woning of
   ii. pleegzorg als bedoeld in artikel 1.1 van de Jeugdwet ontvangt of ten minste een jaar voorafgaand aan het bereiken van de leeftijd waarop pleegzorg ophoudt heeft ontvangen van een bewoner van de woning

De vergunningvrije mantelzorg- en familiewoning

Krijgt een plaats in Bbl:

Artikel 2.30b (vergunningvrije omgevingsplanactiviteiten met betrekking tot huisvesting)

1. Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een omgevingsplanactiviteit te verrichten, geldt niet voor een omgevingsplanactiviteit voor zover die betrekking heeft op:
   a. het bouwen, in stand houden en gebruiken van een bijbehorend bouwwerk of een uitbreiding daarvan ten behoeve van huisvesting in verband met mantelzorg of huisvesting van familieleden als wordt voldaan aan de volgende eisen:
      1. …

De vergunningvrije mantelzorg- en familiewoning

Krijgt een plaats in Bbl:

Artikel 2.30b (vergunningvrije omgevingsplanactiviteiten met betrekking tot huisvesting)

1. Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een omgevingsplanactiviteit te verrichten, geldt niet voor een omgevingsplanactiviteit voor zover die betrekking heeft op:

   b.Het gebruiken van een bijbehorend bouwwerk of een deel daarvan tot maximaal 150m2 voor huisvesting in verband met mantelzorg of huisvesting van familieleden als het omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit wonen toelaat.

De vergunningvrije mantelzorg- en familiewoning

Krijgt een plaats in Bbl:

Artikel 2.30b (vergunningvrije omgevingsplanactiviteiten met betrekking tot huisvesting)

2. Onderdeel 8 van het eerste lid, onder a, is niet van toepassing, mits voldaan wordt aan de volgende eisen:

a. in zijn geheel of in delen verplaatsbaar;

b. de oppervlakte niet meer dan 100m2; en

c. buiten het stedelijk gebied.

De vergunningvrije mantelzorg- en familiewoning

Maar kent ook een lange lijst van locaties waar ze toch niet per definitie zijn toegestaan en het omgevingsplan bepalend is:

Artikel 2.30c (inperkingen vergunningvrije omgevingsplanactiviteiten met betrekking tot huisvesting vanwege andere belangen in de fysieke leefomgeving)

1. Artikel 2.30b, aanhef en onder a, is niet van toepassing op een omgevingsplanactiviteit die wordt verricht, in, aan of op een van de volgende gebieden:
   a. een risicogebied externe veiligheid als bedoeld in artikel 5.16, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving
   b. een belemmeringengebied buisleiding als bedoeld in artikel 5.18 van het Besluit kwaliteit leefomgeving
   c. …

Tot slot

Heeft u nog vragen?